

YAPRAK

Her ayın biriyle onbeşinde çıkar
Fikir, Sanat Gazetesi
Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare
eden : Orhan Veli Kanık
Yıl: 2 Sayı: 22
15 Mart 1950
15 kuruş
Abone: 6 aylığı 150, Yıllığı 300 Kuruş
Adres: Posta Kutusu 179, Ankara
Basıldığı Yer: Kanaat Basımevi

Nâzım Hikmet

Adli bir hata yüzünden 13 yıldanberi hapse yatan şair Nâzım Hikmet'in son günlerde açlık grevine kalkması bütün memleket aydınlarını heyecana düşürdü.

Istanbul aydınları, Ankara aydınları, İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği ve başka topluluklar ayrı ayrı, Cumhurbaşkanına, Meclis Başkanına ve Başbakan'a başvurup şairin serbest bırakılmasını istediler. Dilekçelerin altına imza eden şairler, ressamlar, müzikçiler, profesörler, doçentler, gazeteciler arasında Çalk'dan Neyzen Tevfik'e, Refik Fersan'dan Adnan Saygun'a, Nurullah Ataç'dan Falih Rıfkı Atay'a kadar bütün yurd aydınlarının adı var.

Bu davranışların sebebini, Türk aydınlarının, tarihimize bir leke olarak kalacak bir işin sorumluluğuna ortak olmak istemeyişlerinde görüyoruz.

YAPRAK

KÖYLÜ

O, topraktan öğrenip,
Kitapsız bilendir;
Hoca Nasrettin gibi ağlayan,
Bayburtlu Zihni gibi gülerdir.
Ferhat'tır.

Kerem'dir
Ve Keloglan'dır...

Yol görünür onun garip serine,
Analar, babalar umudu keser,
Kahbe felek ona eder oyununu.
Çarşamba'yı sel alır,

Bir yar sever,
El alır,

Kanadı kırılır
Çöllerde kalır,

Ölmeden mezara koyarlar onu...

O Yunus-u biçaredir,
Baştan ayağa yareddir,

Ağu içi su yerine...

Fakat bir kere bir dert anıyan düşmesin önlere,

Ve bir kerre vakterisip:

--- GAYRIK YETER!
DEMESİNLER

Ve bir kere der ise bunu bir

"İrarfil surunu urur,

Mahlûkat yerinde durur,"

Toprağın nabızı bağlar

Onun nabızlarında atmaya.

Ne kendi nefsinin korur,

ne düşmana kayırır,

"Dağları yırtıp ayırır,

Kayaları kesip yol eyler âb-ü hayat akıtıma!"

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

YENİ RESİM

SABAHAATTİN EYUBOĞLU

Profesör Şekip Tunç son yazılarında (1) resim sanatındaki yeni anlayış ve davranışlar üzerinde titizlikle duruyor;

yıkıcı ve inkarcı saydığı ideolojilere bağhyarak kötülüyor. Suretsiz yahut çarpık suretli resimlere karşı duyduğu öfkeyi pozitivist ve materyalist dünya görüşlerine karşı tuttuğu cepheyle uzlaştıyor.

Dünya görüşleriyle sanatlar arasındaki bağların artması zamanımızın en belli halleri arasına girdiği için Prof. Şekip Tunç'un meseleyi bu şekilde ortaya koyması hiç te mevsimsiz değil. Hele şimdi bizde sevmediğimiz eserleri zararlı sayılan fikirlerle maletmenin tam zamanı. Bir çırpıda bütün yenilikleri kurdun ağzına atarak mümkün. Ancak mesele Prof. Şekip Tunç'un gösterdiği kadar basit görünmüyor. Şöyleki:

1 — Pozitivist ve materyalist denilecek sanatçı ve tenkitçiler arasında, alıngım, kağı gözü yerinde resmi tutanlar tutmayanlardan daha az değildir. Hatta en müfritleri daha çok natüralist resimden yanadırlar.

2 — Suretsiz resim başka, bozulmuş suretli resim başkadır. Meselâ Picasso hiç suretsiz resim yapmamıştır. İkisi bir çuvala konga bile, aynı quvalda çeşitli dünya görüşlerine rastlandığı gibi, aynı dünya görüşünden, hatta aynı ressamın elinden çeşitli resimler de çıkabiliyor.

3 — Suretsiz veya bozulmuş suretli resim sanat tarihinde yeni bir şey değil, Şark'ta da, Garp'ta da, esaslı köklere sahiptir. Resmin mazisi Rönesans'tan bu yana geçen üçyüz yıldan ibaret değildir. Kaldı ki Avrupa'nın bu üçyüz yılı içinde bile tabiatı aykırı resmin yeri vardır. Bizim mazimiz ise suretsiz veya bozulmuş suretli şaheserlerle doludur.

Bu su götürmez gerçekler bir yana, yeni ressamın geçmişi inkâr etmek şöyle dursun ona her zaman-ından daha fazla baş vuruyorlar. Eski ressam için geçmiş çok defa kendi ustasının ibaretken, yeni ressam bütün insanlığın geçmişi, mağara devrinden buyana, kendi geçmişi biliyor. Hiç bir devirde resmin geçmişi ressamın önüne bugünkü kadar cömertlikle serilmemiş ve eserlerine girmemiştir. O kadar ki Prof. Şekip Tunç'un put dediği put kırıcı ressamın eserlerinde dünya sanat tarihini gözden geçirmek mümkündür. Ama yeni ressam geçmişi kendi anlayışının süzgecinden geçiriyor. Geçirmesin mi? Başka türlü onu bugüne nasıl maledebilir?

Aslında ressamın iyisi hiç bir devirde kopyacı, benzetmeci olmamış. Tabiatı veya ustasının eserlerinde gördüğü suretleri resmeden sanatçı ne kadar hünerli olursa olsun yaratıcı olamamış, olamıyor. Bütün sanatlarda olduğu gibi resimde de büyük leğeler, yaratıcı insan düşüncesinin

(1) 1 ve 7 Nisan 1950 tarihli Cumhuriyet sayıları.

Resim : Bedri Rahmi EYUBOĞLU

bulduğu şekiller, suretlerdir. Dar bir tabiat anlayışı, canlıyı cansız etme diyebileceğimiz ölü tabiatçılık, güzel sayılmış belli suretleri çoğaltmacılık resim sanatını eski Akademi hocalarının kafası kadar kurutmuş, çıkmaz yollara sokmuştu. Yeni ressam, yenden yaratıcı olmak cehdiyle doğdu. Mimariye, musikiye benzetmek istemesi, kendi imkânlarıyla onlar gibi yaratıcı olmak içindir. Nasıl tabiat elma armuttan, esmer veya sarışın kadından, ten veya kumaş renginden ibaret değil idiyse resim sanatı da benzetmecilik, güzel suretçilikten ibaret değildi. Renkler ve çizgilerle insan düşüncesinin kurabileceği görülmedik düzenler vardı. Hiç suret kullanmadan renkler ve çizgilerle bir düşünceyi anlatmaya çalışmak neden boşuna olsun? Neden resim tabiatı taklit etmeden düşünemez olsun? Suretsiz süslemede hiç mi düşünce yoktu? Olmasa bile bu yolda bir araştırması neden "yavan ideolojilerin bir yahnisi" sayılsın?

Mesele şu ki yeni ressam sanatında arsian yapma düşüncesine vermek istiyor. Ressam düşüncesini resmin imkânlarıyla nasıl anlatabilir? Ya suretleri dilediği şekle sokarak, stilize ederek ya mücerret şekilleri, renkleri, çizgileri manalandırarak, yahut ta natüralist resim tekniğiyle bir konuyu, bir hikâyeyi suretlendirerek. Bu üçüncü yol ne kadar rahat gürse de resim sanatını ilerletmez. Bu işi fotoğrafla, sinamayla yapmak elbette daha yerinde olacak. Bununla beraber zamanımızda her üç yoldan düşünce resmine gidenler var, her üç yolun da müfritleri, mütedilleri, iyileri, kötülere, sahipleri, sahteleri var. Bozulmuş suretli suretsiz resimler şu veya bu ideolojiden değil, resim sanatının, insan düşüncesiyle birlikte katıldığı bir gelişmeden doğmuş ve resamlara zengin ifade imkânları açmıştır. Bütün bu yeni gayretleri merak ve sevgiyle takibetmek dururken öfkelenmeğe ne sebep olabilir?

BİR GELİŞME

Şair Nâzım Hikmet'e edilen haksızlığın düzeltilmesi için, çeşitli iş kollarına bağlı tanınmış aydınlarca imzalanıp Cumhurbaşkanlığına, Başbakanlığa sunulan dilekçeler bizde şimdiye kadar - bu genişliği ile görülmemiş bir olaydır. O dilekçelerde imzaları bulunan hukukçu, şair, ressam, müzisyen, yazar, mühendis, sanatsever yurttaşların, teker teker, düşünce yapıları, görüşlerinin özelliği ne olursa olsun, onları, belli bir noktada, belli bir amaç üzerinde birleşmiş görmek sevinilecek bir gelişme sayılmalıdır. Çünkü toplum halinde yaşamın temel görüntülerinden biri de, başkalarının uğradığı haksızlığa karşı, o haksızlık kendi başımıza gelmiş gibi, uyanık, duygulu, titiz bulunmaktır. Bizim toplumumuz, öteki geri doğu toplumları gibi, bu uyanıklıktan, bu bilinçten uzun zaman uzak yaşadı. Ona uzun zaman "her koyun kendi bacağından asılır" geleneği egemen oldu. Demek kelimenin gerçek kavramı ile o bir toplum değil, sadece bir topluluktur. Topluluklar ise, tıpkı koyunların başındaki çoban gibi, sürücü, yönetici bir erkin kumandası altında ortak çıkarlarından habersiz, yaşama tarzlarını yükseltici amaçlardan yoksun insanların kalababıdır. Bu çeşit insanları, kişilik değerleri ne olursa olsun, haysiyetli, gereği insanlar saymak zordur. Çünkü köşesine çekilmiş, toplumun ortak sorumlularından uzak, gözünün önünde geçen zulüm, haksızlık olaylarına kayıtsız bir kimsede insanlık değerleri aramak boşunadır. Bu değerler tek başına adam için düşünülemez.

Mahmut Makal'ın yazdığı "bizim köy" adlı kitabın topladığı ilgi de bu çeşitten, sevinilecek başka bir olay. Bu ilgi bize aydınlarımızın artık gerçekten korkmadıklarını, gerçeğe susadıklarını, iyiliğin, düzelmenin ancak gerçekleri görüp anlamakla kabil olabileceğini gösteriyor. Yurtseverliğin, kötülükleri, haksızlıkları görmemezlikten gelmek, memleketi gül güllsten göstermek, bir yaraya parmağını basanı "aman, yar-tı ağ-yara karşı alle meselelerimizi açığa vurmayalım." diye susturmak anlamında alınıp uygulanması artık bütün bütün bırakılmalıdır.

MELİH CEVDET ANDAY

YAPRAK

Maresal Çakmak'ın
vofatı dolayısıyla du-
yulan acıyı bütün
yurttaşlarla payla-
şır.

YAPRAK

HATIRALAR

ORHAN KEMAL

Sonra bir ihtiyar tanıyorum, göğsünde "Suitan Reşat" nişanesiyle, bir kabuk kadar kuru ve hafif, ak sakalı makasla kırpılmış, Balkan Harbi'nin "Urumeli muhaciri" kıyafetinde, yetmişlik bir ihtiyardı ki, bir "ırz meselesi yüzünden" dâmadını öldürüp gelmişti. Birinci kısmın alaca karanlık dehlizlerinde, teko-tenha dolayır, yirmi metre uzunluğundaki dehlizin betonunda ağır ağır gider, gelir, gelir giderdi.

Bu adam da Nâzım'ın baş dostları arasında, belki de en başta gelecekti. Nâzım onun "Haysiyet sahibi" olduğunu, gururunu, takır olduğunu, çok dera bir tek tayından başka geliri ve yiyeceği olmadığını halde, hiç kimseye yük olmayışını hiç kimseden hiç birşey istemeyişindeki inadı takdir ederdi.

Sık sık koğuşuna girerdi ihtiyarın, kırık yamalı, fakat temiz,, ağır derecede temiz yatağının ucuna ilişir, ihtiyarın hürmet edilmesini, sayılmasını her şeyden üstün olarak isteyen ağır bakışı ve hesaplı hareketleri içindeki konuşmalarını, öğütlerini asla tenkit etmeden dinler, onu konuşturur, ona sezdirmeden bir kenara notlar alır, yine ona sezdirmeden, onun hatıralarını kurcalayıp ihtiyarı daha çok konuşturma yollarını, arar, bulurdu.

Memleketimden İnsan Manzaraları'nda bu ihtiyar ne isimle geçiyor, hatırlamıyorum; fakat şöyle birtakım laflar edilecektir :

Mâdenin tuncu
İnsanın piçi
iyisi de var!

Sonra birisi bir rüya görecek. Bu rüyada bir takım kargalar gübreliye konacak ve havalanacaklar.... Bütün bu pasajlar ihtiyar Balkanlı'nın

nın dostluğundan kazanılmış şeylerdir.

Ihtiyarın kendi gibi yetmişlik, iki bukiüm bir karısından başka kimse si yoktu. Ayda veya iki ayda bir, ufak bir torba'yla hapisâne'ye gelir, ihtiyar Balkanlı, karısını, eski diri günlerinin sertliğiyle karşılar; elleri mutlaka arkasındadır, karısını önüne katar, hiçbir zaman kaybetmediği "kazak" tavırlarla, hapisâne bahçesinin gölgeli bir duvarı üzerine götürür, iki ihtiyar başbaşa saatlarca otururlardı

Bir sabah, isittik ki bu ihtiyar Balkanlı, sabaha ölü çıkmış!

Rahat, temiz, uyuyakalmış ve bir daha uyanamamışcasına temiz, sâkin bir ölüydü. Yüzünde serin bir rahatlık... Belli ki, can verirken uzun uzun mücadele etmemişti.

Hapisânenin hergünkü gürlüğü, şamata ve telâşesi içinde, göğsünde kırmızı, yeşil işaretli madalyası'yla ve revirin ölü nakline mahsus sediyelerinden birisi üzerinde usullu ölü arabasına naklolundu. Sediye taşıyanlar arasında Nâzım da vardı.

Ben de yanıbaşlarında'ydım. Ihtiyar Balkanlı uyuyordu sanki... Temiz kırışıklarla dolu yüzünde çatik kaşlarıyla hâlâ kazak'tı, kinlerini çatik kaşlarında mezara götürüyor gibiydi. Madalyası, yumuk gözleri, kırışık yüzü, belindeki kuşak, kırmızı yollu yıpranmış mintanı, mintanın ensiz yakasındaki beyaz taş düğmeler, her şey, herşey yaşıyordu; sâde ayakları... Onlar sarı, sapsarıydılar, yalnız onlar ölmüşlerdi.. "Memleketimden İnsan Manzaraları"na kimler malzeme vermemişlerdi ki.. Yaylalar köylü İbrahim'ler, Çorbacı Mehmet'ler, Lâz Eyüp

ağalar, İlyas Kaptanlar, Balkanlı muhacir'ler, Azerbeycanlı Şükrü beyler, Galip usta'lar...

Haydarpaşa garında
1941 Baharında
saat on beş.

"Memleketimden İnsan Manzaraları" böyle başlar.

Çiğ'leri hakkında Nâzım'ın en kıymet verdiği ölçü "Halktır." ... bir nam sandıkları, nerceyden önce halk tarafından anlaşılmamış, ve halk'ın sanatkarı olmadır! derdi. Bundan dolayı, "Memleketimden İnsan Manzaraları" hapisânede her sınıf halk'a defalarca okunmuş, anlaşılması güççe gelen yerler atılıp daha sâde, daha açık yazılmıştır.

Ben çok rastladım, Nâzım okurken dengetti te'siriyle kapılanlar, ağlayanlar, iç geçirenler oldu. Ağlayanlar arasında ben de vardım.. Sonra, mesela, dinledikleri şeylerin tedâisi'yle hatıraları canlanırlar okadar çoktu ki...

— Sâhiden de Nâzım bey, Ali Kemal'i izmit'te böyle parçaladılar da, Artin Kemal diye bağırırdı hep... Bâzan bir tek kelime üzerinde ağırlı titizlik gösterirdi. Kitaplar karıştırır, yahut bir kelimesinin akl hakında en doğru bilgi'yi öğrenmek için, merdivenler iner, merdivenler çıkar, dehlizleri rüzgâr gibi geçer, kilitli kapıları açtırmağa, kısımdan kısma geçmek için kilitli kapılar önünde dakikalarda, bâzan yarım saat, bir saat beklemekten erinmezdi.

Mahpuslar arasında eski adamlar bulur, sorar soruşturur; eşeler, bir takım girizgâhlarla onları eski devirlere götürür, öğrenmek istediğini mutlaka öğrenir, nihayet bir zafer çığırlı halinde koğuşa dalar.

Şundan, Bundan:

MAHMUT MAKAL'IN YURT SEVGİSİ

Mahmut Makal tevkif edilmiş diye duyduk. Sorduk, soruşturduk. Yetkili kimseler de bu haberi yalanlamadılar. Yalnız başbakan yardımcısı Nihat Erim, bu tevkifin *Bizim Köy* adlı kitabından dolayı olamayacağını söyledi. Ayrıca merkez teşkilâtının böyle bir tevkiften haberi olmadığı için de, işin, mahallin mülkiye amiri tarafından çevrilmiş bir iş olduğu tahmin edildi. Mahmut Makal hırsızlık gibi, adam öldürme yahut adam yaralama gibi âdi bir polis vakasından dolayı tevkif edilmişse, söyleyecek söz bulamayız. Ama, bu sebep siyasi bir sebepten dolayı değil, bir sözümüz bulunur. Daha doğrusu, asıl o zaman, ne diyeceğinizi şaşırtırız.

Çünkü *Bizim Köy*'ü yazar bir insandan bu memleketi kötülemek geleceğine inanamayız. Onun, bu yurdu, en az Niğde valisi kadar sevdiğini biliriz.

Bu inançta olunca da böyle bir tevkife sebep olan hadiseyi öğrenmek, bunun ne olabileceğini sormak hakkımız değil mi?

KÖYLÜLERİN ÇORAPLARI

Bize, Niğde valisinin Mahmut Makal'ı bir hınca tevkif ettiğini düşündüren bir haber duyduk. Şu:

Mahmut Makal *Bizim Köy*'de, köylülerin çorapsız olduklarını söylemiş. Kitabın uyandırdığı yankılar üzerine de vali, Makal'ın köyüne gitmiş. Karşısına bir kaç köylü çıkarmışlar. O sırada Makal da oralardaymış. Vali, köylülere ayaklarını uzattırmış. Sonra, Makal'a dönüp:

— Bak, Mâmidefendi, demiş, köylülerin çorapları var.

Köylünün refahını çorapla isbat etmenin güllünlüğü bir yana, acaba bu sayın vali âmirilere bu gibi halde gösterilen manzaranın nasıl yaldızdan ibaret olduğunu biliyor mu? Kendisi, bulunduğu şehre büyük bir devlet adamı geldiği zaman, o zata vilâyetinin en bozuk, en sefil taraflarını mı gösteriyor?

Mahmut Makal'a söylediği sözden de belli; en küçük bir sızıltıya meydan verilmesine gönlü razı değil.

BİZİM KÖYLE KÜÇÜK PAŞA

Niğde valisi her halde okumamıştır; Ebubekir Hâzım beyin Megruti-yet yollarında çıkmış *Küçük Paşa* adlı bir kitabı vardır. Niğde bölgesindeki köylülerin halini anlatır. Anlatılan hâl de *Bizim Köy*'de anlatılardan farklı değildir. Yâni Mahmut Makal'ın gördüğü iş, böylece, o köylülerin yüzyıllardır değişmeyen kaderini bir de bugünkü nesillere göstermek olmuş. Sonunda da tevkif edilmiş.

Gerçi, Shakespeare'in de dediği gibi, *yapmak, yapılması gereken şeyleri bilmek kadar kolay değildir*. Ama yapabilmek için de, bilmek gerektir. Bu ise bir takım gerçekleri görmekle, göstermekle mümkün olur; adam tevkif etmekle değil.

O. V. K.

Dergiler :

İLGİLİLER OKUSUN

Din dergilerinin yayınlarından zaman zaman söz açar, yazdıklarından parçalar alırız. Bu parçalar ya mânâsız, ya güllü, ya müstehcen, ya rejim alayhdarı parçalarıdır. Son sayılarımızdan birinde de o müstehcen

yayından örnekler vermiştik. 16 Mart tarihli *Halka Doğru*'da gene rüyalarından bahseden parçalar gördük. Ne yazık ki o yazıyı sütunlarımıza alamıyoruz. Hem edebimiz bırakmıyor, hem korkuyoruz. Açık saçık yazılar bastığımızı ileri sürüp mahkemeye verirler diye korkuyoruz.

Bir yandan da düşünüyoruz: Bizim yazılarımızı çifte pertavsızlarla okuyan devlet makamları bu dergileri görmüyorlar mı? Görmüyorlarsa niçin susuyorlar?

KIYAMET

Bu yazıyı Nisanın 4 ünde yazıyorum. Bugün çıkan gündelik gazetelerden birinin ilk sayfasında bir haber var. Bursa'daki camilerden birinde vaaz eden bir diyanet işleri müfettişi 6 Nisanda kıyamet kopmayacağını söylemiş. Hay ömrüne bereket! Ya bir de *kopacak* diyiverseydi, ne olurdu bizim halimiz? Şu iki günlük ömrümüzü nasıl geçireceğimizi bilemezdik hani. Bereket versin delilleri kuvvetli de böyle bir tehlikenin olmadığına hemen inanabiliyoruz. Neymiş o deliller diyeceksiniz. Kısaca anlatayım:

Kıyametin kopacağına yakın iki türü âlâmet beirecekmış. Birincisi *sugrâ* âlâmetleriymiş. Zinanın, içkinin kumarın artması gibi... İkincisi *kubrâ* âlâmetleri. Yecûc mecûc gibi, isâ'nın gökten inmesi gibi...

İnâmı hatip kurslarını açanlar, bu işi, bâtil olanla savaşmak için yaptıklarını söylerler. Derler ki "İmam hatip kurslarını işte bu türlü olaylara önlemek için, o yanlış işliyen kâraları değiştirmek için açıyoruz"

İyi ama Bursadaki vaazı veren zat kim? Diyanet işleri müfettişi. Yâni o imam hatip kurslarını teftiş edecek, o kursların çalışmalarına istikamet verecek olan yetkili kişilerden biri.

Varın hayır bekleyin artık siz o kurslardan.

MARSHALL PLANI

Yeşil hoca da vaaz etmiş. Kendi çıkardığı *İslâmiyet* dergisinde okuduk. Meğer Marshall planı da *Kur'an* da yazılmış. Mukaddes sayılan hiçbir şeye dil uzatmak istemem. Ama bu kadarına pes! Atom bombasından sonra bir de Marshall planı! Bu gidişle İngiliz seçimlerini, İtalyanlarla imzaladığımız ticaret anlaşmasını, Endonezya hâdiselerini falan da hep *Kur'an* dan takip edeceğiz demektir.

O. V. K.

İrtica Canlanıyor

Din dergileri ortalığı sardığından beri bıkmadan, usanmadan yazıyoruz: İrtica diriliyor, kımıldıyor, diyoruz. Kendilerini devrimeci sayanlardan hep aynı nakarat: « Baş kaldırırsa ezeriz ». İrticam baş kaldırmışından, bizim başlarımızın uçacağı gün muradediliyorsa bu uzak görürlüğe diyecek yok.

İrtica daha nasıl baş kaldırır? Pilavoğlu'nun muhâkemesinde laik devleti adliyesi «Allah Allah» sesleriyle inledi. Kahraman Çakmak'ın cenaze töreni tekbirlerle, tehlillerle yeşile boyandı. Her aklı başında adam 31 Mart korkusu içinde.

Dergimizin gelecek sayısında, Pilavoğlu hadisesini yakın-dan gören Oktay Rifat'ın bu konudaki bir yazısını bulacaksınız. Gazetemiz İstanbul'da ki olaylar üzerinde de titizce duracak.

Sayın Abonelerimize

13 ncü sayıda başlayan 6 aylık abonelerimizin, abone müddetleri bu sayıda bitti. Kendilerine haber verilmesini beklemeyen abonelerini yenilemelerini ve bize yeni aboneler bulmalarını rica ederiz.

Eski abonelerin posta havalesiyle altı aylık için 150, yıllık için 300 kuruş göndermeleri yeter. Yeni aboneler ayrıca adreslerini bildirmelidirler.

BALABAN ÜZERİNE

Yazan :
ABİDİN DİNO

Resim ; Abidin DİNO

Çoktandır Balaban'ın resimlerinden söz açmak istiyorum, bir türlü fırsat düşmedi. Oysa ki Balaban'ın resimlerine vuruldum, günlerce bunları düşündüm, sevindim, kaygılandım. Balaban'ın ismini, Nâzım'dan Bursa Cezaevinde' resim dersi aldığını duymuştum zaten. Sinan Korle'nin bir yazısından da onu biraz olsun tanıdım, bu yazı ile birlikte iki resmini gördüm. Büyük bir sanat olayı karşısında bulunduğumuzu o ufaklık renksiz iki resimden bile anlamak zor değil. «Hapisane avlusunda kadınlar» resminin önünde, Giotto'nun isminden başka bir isim gelmiyor akla. Resmin kuruluşu, yüzlerin özü, duruşlar, hepsi ezberimde. Balaban'ın resmi neden bu kadar yer etti bende? Balaban'ın beyaz bir atı var ki aklımdan çıkmıyor, arkadan çizilmiş, boynunu yere eğmiş bir at. Balaban'ın atı, elleri ile görmesini bilen bir ressamı haber veriyor. Belli ki Balaban, o atın bakımı ile uğraşmış, onu eğerelemiş, sula-mış, tımar etmiş, otlatmış. Böylesine bir bilgi ile çizilen at, Balaban'ın atı olur. İşin

inde sevgi ile bilgi bir arada.

Balaban'ın resmi ile birleşmenin sonucu. Atın beden yapısı «anatomi», ata binmekten onu sürmekten, kendi vücudunda hissetmek yolunda belenmiş. Hani Flaubert'in bir lafı vardır; attan, ağaçtan bahsedecek olursan, kendini at ve ağaç hissedersin. Sözü ezberimde değil ya, ona yakın bir şey söyler. Balaban'ın bizi şaşırtan, bizleri geride bırakan üstünlüğü, elleri ile bilgiye varışına dayanıyor. Bir köylü kadınının kıyafetinde aradığımızdan bambaşka şeyler arıyor Balaban. Biz o kıyafetin değerini, resimde duruşunu düşünürüz, Balaban kumaşın eskiliğini, yenisini almanın zor-

luğunu, soğuğu, sıcaklığı düşünüyor veya duyuyor. Balaban çizdiğini yaşıyor, biz sadece seyrediyoruz. Bu bahsi kısa kesiyorum, Korle haklı, boy vermek için dost bir el bekleyen, Meksikalı Orozco kadar güçlü kuvvetli ressamlarımız olacak. Tek kaygım şu :

Balaban'ın resim yapması için kendisine verilecek bir so-mun ekmekle birlikte bir hapisane damından başka nemiz var? Buna bir çare bulunmadıkça, Hürriyete kavuştuğunda, Balaban, atları çizmedense, on-ları arabasına koşturmakta başka bir şey yapamaz.